

- 10 години от Възстановяването на Пловдивската духовна семинария
- Бовословският факултет пред своя празник Стр. 3

- Апокрифи и канонични текстове Стр. 4
- Изображенията на нечестивите в православната иконография Стр. 5

- Детската изповед - приобщаване на децата към тайнството покаяние. Практически съвети Стр. 7

Държавата узаконява разколите и корупцията

С определения № 6300 от 18.10.2000 г. Върховният административен съд на Република България остави в сила без право на обжалване заповед № РД-09-154/26.03.1997 г., с която кметът на Столичната община Стефан Софийски е възстановил регистрацията на разколническия лидер, т. нар. „Софийски митрополит“ Инокентий.

В определения се казва още: „Върховният съд намира, че в Република България съществуват две религиозни общности с наименование „Българска православна църква“... Шом като в Република България има граждани, които не желаят да бъдат в църковно общение с патриарх Максим, те имат суверенното право да се отделият от религиозната общност, ръководена от този патриарх, и да образуват самостоятелна своя православна общност със свой устав и ръководни органи.“

С този вулгарен акт държавата не само узакони и затвърди разкола, но създаде предпоставки и за нови разколи. Това е равносилно на национално предателство с много по-фатални последици за българския народ, отколкото регистрирането и на най-опасната и деструктивна секта. Определението на Върховния съд в този случай не демонстрира толерантност, а създава разцепления и враждебност в самата сърцевина на нашия единен и благочестив народ.

По логиката на държавното ни управление би могло да се твърди също, че на територията на отечеството ни има и две държавни общности с наименования „Република България“. А може да възникнат и други. Абсурдно, нали?

В текста на документа обаче липсва нещо много съществено. Върховният съд е пропуснал да обясни, че в всяка законна според него „православна духовна общност със свой устав и ръководни органи“, която може да се нарича „Българска православна църква“, би могла също да предава претенции за имотите на Българската православна църква. Кои ще бъдат юридическите лица тогава? Мъгла и мълчание. Така не само сегашните разколници воглаве с Инокентий, но и всяка друга мафиотска групировка със съдействието на държавните и общинските власти и срещу съответните суми ще има прекрасната възможност да се възползва от църковното имане.

Такива апетити бяха демонстрирани в пресата. Непосредствено преди вестниците да обнародват определения на Върховния съд, в „Стандарт“ и „Труд“ се появиха материали, издаващи подозрителна загриженост към имотите и авоарите на Църквата ни.

Предизвикан от антицърковната политика на държавата, Светият Синод на Българската православна църква разпространи своето официално становище.

Българска патриаршия
Св. Синод
№ 1436
18.11.2000 г.

Обръщение На Светия Синод на Българската православна църква

Светият Синод на Българската православна църква счита за свой църковен и родолюбив дълг да доведе настоящото обръщение до знанието на клира, православните християни и цялата българска общественост за някои църковно-канонични и гражданско-юридически обстоятелства относно статута, мястото и ролята на нашата родна Българска православна църква.

Утвърденият от държавната власт действащ Устав на Българската православна църква определя: „Самоуправляемата Българска православна църква, под име Патриаршия, е неотделен член на Едната, Света, Съборна и Апостолска Църква. Основа на устройството и управлението на Българската православна църква са: Священото Писание, учението и каноните на Вселенската църква и настоящият устав“ (чл. чл. 1 и 2).

През всички исторически времена на своето битие, във възход и изпитание, Светата ни Църква е била стъбл и утвърждение на истината, духовен стожер на своите чедя, вселюбеща грижовна майка за целокупния български народ.

Със съжаление трябва да заявим, че в нашето преломно време светата Българска православна църква преживява редица неоснователни нападки, придружени с определения на висши държавни и съдебни органи, насочени срещу священото право на единство, самоуправление и самостоятелен възрешен организационен живот, гарантиран от Конституцията на Република България.

Св. апостол Павел казва за явяващите: „Едно тяло сте и един дух, както сте и призвани към една надежда на вашето звание; един е Господ, една е вярата, едно е кръщението, един е Бог и Отец на всички, Който е над всички, и чрез всички и във всички нас“ (Еф. 4:4-6). Единството на Църквата Христова изисква от нейните членове да запазват единството на духа чрез възрешите на мира (Еф. 4:3), т. е. да запазват пълно съгласие в учението на вярата - Священото Писание, каноните на светото Православие и Устава на Българската православна църква. Единството на Христовата Църква не се нарушава от съществуването на отделни и самостоятелни поместни църкви, но никъде и никога не са съществували две Антиохийски или две Александрийски, или две Иерусалимски и прочие църкви. Никога през многовековното съществуване на българската държава и народ не са съществували две български православни църкви.

В течение на повече от 1130 години история на своето съществуване Църквата ни е претърпяла множество бедни и скърби. Днес тя отново застава пред лицето на своето паство, разпъната от злонамерени чиновници, амбициозни разколници, послушни магистрати и неадекватни политици. Предизвиква съжаление и болка, когато по такъв важен въпрос за признаването от държавата, в лицето на изпълнителната и съдебната власт, на Българската православна църква и нейното канонично ръководство не се съблюдава Священото Писание, каноните на св. Православие и Устава на Църквата, а нейното съществуване се подчинява на политически решения,

обективирани в правна форма. В тези дни на българския народ се събщи, че съществува възможност да се обособят две религиозни общности с наименование „Българска православна църква“. Този извод на Върховния административен съд е злонамерен и позорен.

Трагедията, произтичаща от разкола в Българската православна църква, е скръб за всеки член на тази Църква, който свързва своите желания и стремежи с нейната съдба.

Светият Синод на Българската православна църква, като взема повод от оповестяваните и разпространяваните несъстоятелни становища за възможността да съществуват „две църкви с наименование Българска православна църква“ и като се основава на:

- Священото Писание и каноните на св. Православие;
- законно утвърдения Устав на Българската православна църква;
- провъзгласената в чл. 13 от Конституцията на Република България независимост и отделеност на Църквата от държавата;
- задължението на държавата да не се намесва и да не администрира вътрешноорганизационния живот в Църквата;
- решение № 5 от 1992 г. на Конституционния съд,
- тревога и отеческа загриженост за душеспасението на всички свои духовни чедя

ЗАЯВЯВА:

1. Абсурдно е наличието на някаква втора Българска православна църква, съществуваща извън Вселенското православие, непризната от Поместните православни църкви, функционираща отделно от Едната, Света, Съборна и Апостолска Църква, която не е управлявана от Светия Синод, начело с признатия от Вселенското православие Български патриарх и Софийски митрополит Максим.

2. В България не съществуват две православни Църкви, няма два Синода.

3. Има една Българска православна църква, съществуваща във Вселенското православие и призната от Поместните православни църкви, с председател Българския патриарх и Софийски митрополит Максим и един Свети Синод.

4. Никога пред Светия Синод на Българската православна църква, както и пред Поместните църкви не е стоял въпросът за каноничността на избора на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Максим.

5. Обявява за противоканонично и в нарушение на утвърдения Устав на Българската православна църква външването в Столичната община на „Софийски митрополит Инокентий“.

6. Осъжда и отвърляя изнудението за „свикване на общ форум, който да реши дали Патриарх Максим ще продължи да изпълнява тази длъжност, или следва да бъде освободен от нея“ и обявява, че в съответствие с утвърдения Устав ще бъде проведен Църковно-народен събор, но не за избор на Български патриарх, защото 16-о правило на Цариградския двукратен събор повелява: „Под никаква предлог да не се поставя

епископ (патриарх) в Църква, на която предстоятелят е още жив и е в почитта си.“ Уставът на Църквата определя: „Българският патриарх е и Софийски митрополит. Той служи по-жизнено. Седалището му е в град София“ (чл. 14 от Устава).

7. Настоява, като се отчете особена роля на Българската православна църква в историята на България и нейното духовно развитие, да се признае в Закона за вероизповеданията безусловна и без формални изисквания за регистрация съществуването на Българската православна църква - „Българската православна църква е юридическо лице, което се представява и управлява в съответствие с утвърдения Устав“. Това признание е патриотично и исторически дължимо.

Както досега, така и занапред с Божия помощ ще продължим да пребъдваме в лоното на единствената Българска православна църква с Предстоятел Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Максим.

Пълнотата на Църквата - Йерарси, клир и православен народ призовават разколниците към разкаяние, показвайки им единствения път, състоящ се в смирение и изпълнение на решенията на Всеапостолския събор, София, 1998 г.

Оставаме с благословение и почит към всички родолюбиви граждани на нашето Отечество, които всякога разумно са граднали с мислите, чувствата и делата си единството и благополучието на народа ни.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СВ. СИНОД

† МАКСИМ *(подпис)*

Патриарх Български и Митрополит Софийски

† Ловчански митрополит ГРИГОРИЙ *(подпис)*

† Врачански митрополит КАЛИНИК *(подпис)*

† Сливенски митрополит ЙОАНИКИЙ *(подпис)*

† Пловдивски митрополит АРСЕНИЙ *(подпис)*

† Видински митрополит ДОМЕТИАН *(подпис)*

† Варненски и Великопреславски митрополит КИРИЛ *(подпис)*

† Митрополит ГЕЛАСИЙ, Главен секретар на Св. Синод *(подпис)*

† Великотърновски митрополит ГРИГОРИЙ *(подпис)*

† Доростолски и Червенски митрополит НЕОФИТ *(подпис)*

† Неврокопски митрополит НАТНАНАИЛ *(подпис)*

† Плевенски митрополит ИГНАТИЙ *(подпис)*

† Старозагорски митрополит ГАЛАКТИОН *(подпис)*

БЪЛГАРИЯ

Център за рехабилитация на деца с увреждания във Видин

На 7 ноември във Видин бе открит Център за рехабилитация на деца с увреждания на двигателния апарат.

Центърът е дело на фондация „Помощ за децата в България“ с изпълнителен директор богословът Андриан Александров. Основен спонсор е фондацията от Великобритания „Children In Distress“, която ще поеме

рополит Дометиян. На церемонията присъстваха кметът на Видин, областният управител, обществени дейци и граждани от града. Специален гост на откриването бе директорът на фондацията „Children In Distress“ д-р Джон Уолмсли, пристиг-

около 30 деца дневно. Те са на възраст до 10 г., като тенденцията е за повишаване на броя на малките пациенти. Директор на центъра е д-р Милко Уруков, който ръководи екип от 10 човека – лекари, специален педагог, медицинска сестра, санитар и т.н. Процедурите и заниманията с болните деца са безплатни.

Центърът е част от социалната програма на Видинска митрополия, която се осъществява от фондация „Помощ за децата в България“ на основата на специално споразумение между фондацията и митрополията.

ЦВ

и бъдещата издръжка на центъра.

Освещаването на центъра бе извършено от Негово Високопреосвященство Видинския мит-

рополит Дометиян.

Центърът за рехабилитация на деца се помещава в сградата на Дома за медикосоциални грижи във Видин и обслужва

Научна конференция във Велико Търново

На 10 и 11 ноември във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ се проведе научна конференция, посветена на 70-годишнината на известния български богослов проф. д-р Тотю Коев. Тя бе организирана от Православния богословски факултет на ВТУ.

На конференцията бяха изслушани 35 доклада в областта на богословия, историографията, библистиката, археологията и др. Готвеният за публикуване сборник, посветен на годишнината на проф. Коев, ще включва както четените доклади, така и научните съобщения, които не бяха представени на конференцията.

Научната конференция бе открита от декана на Православния богословски факултет (ПБФ) – проф. дин Казимир Попконстантинов. Поздравително слово към участниците в конференцията и лично към проф. д-р Тотю Коев отпрати ректорът на ВТУ – проф. дин Иван Харалампчев. В края на речта си той прочете почетен адрес и връчи знака на Великотърновския университет на проф. Коев.

Пленарният доклад бе изнесен от проф. Василка Търкова-Занмова: „Св. Йоан Владимир и културното обичуване в западните части на Балканския полуостров“. След него бе представен и първият доклад на конференцията: „Към въпроса за предполагамите ръкописи на Владислав Граматик“ от проф. дин Георги Данчев.

Първото заседание на конференцията бе председателствано от декана на ПБФ проф. дин Казимир Попконстантинов. На него бяха изслушани докладите на проф. дин Валентин Ангелов от Художествената академия, проф. д-р Георги Бакалов и проф. дин Димитър Киров от СУ „Св. Климент Охридски“, проф. дин Ангел Давидов, доц. д-р Иван Петев, н.с. I-ва ст. архиепископ Теофил Теофилов от музея на архитектурата гр. В. Търново и др. По време на дискусиите бяха изяснени много проблемни въпроси, които не бяха засегнати в експозатата.

Второто заседание на конференцията бе председателствано от проф. д-р Георги Бакалов от СУ „Св. Климент Охридски“. Бяха изслушани докладите на гл. ас. д-р Емил Трайчев, гл. ас. д-р Александър Омарчевски от Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски“, доц. д-р архим. Павел Стефанов от ШУ „Еп. Константин Преславски“ и др. В края отново бе проведена дискуссия върху изслушаните научни съобщения.

Вечерта бе даден концерт в чест на проф. д-р Тотю Коев в Клуба на преподавателя в аудита на ВТУ. Тук отново ректорът и другите официални гости поднесоха своите поздравления на юбиляра. Всеки от тях бе свързано със заслугите на проф. Коев за откриването и успешното развитие на Православния богословски факултет през време на неговото деканство.

На следващия ден, 11 ноември, конференцията продължи своята работа с

третото заседание, на което бяха изслушани докладите на проф. дин Казимир Попконстантинов, доц. д-р Димитър Кенанов, гл. ас. д-р Димитър Попмаринов Киров, гл. ас. д-р Андрей Андреев, гл. ас. Петко Петков, гл. ас. д-р Николай Проданов, ст. н.с. д-р Константин Тотев от Археологическия институт към БАН гр. В. Търново, гл. ас. д-р Вера Бонева от ШУ „Еп. Константин Преславски“ и др. След докладите започнаха дискусиите, които до голяма степен изясниха редица проблемни въпроси. Научната полемика тук имаше гравитен характер и допринесе за поставянето и уточняването на редица научни положения в тяхното съвременно състояние.

С третото заседание конференцията приключи своята работа. В края бе направено обобщение, където се подчерта високо научно ниво на изнесените доклади и научни съобщения. Участниците пожелаха крепко здраве, нови успехи в областта на богословията и лично семейно щастие на проф. Коев и неговата съпруга, с което приключи официалната част на научния форум. Накрая всички изпяха „Многая лета“.

Проведената научна конференция е нов принос към трудовесте на Православния богословски факултет. Тя показа още веднъж колко голям е делът на юбиляра, проф. д-р Тотю Коев, за издигането на научното и преподавателското равнище на ПБФ.

Валентин КОЖУХАРОВ

Семинар за подготовка на социални проекти

Фондация „Покров Богородичен“ проведе от 8 до 10 ноември двудневен семинар на тема „Въведение в подготовката на проект“, който бе първият от серията работни срещи, семинари и конференции в рамките на програмата на фондацията „Обучение за развитие“.

Участници в семинара бяха миряни и свещеници от администрацията на различни нестопански организации с църковна несъстоятелност от цялата страна. Целта беше поднасяне чрез интензивна програма на информация за всички възможни елементи на проектната работа, без които не може да започне развитието на една идея за осъществяване на проект. Интересна за участниците бе възможността да работят по собствени проекти с квалифицираната помощ на обучители, както и в екип по общ проект.

Домакинството на Енорийския цен-

тър на столичния храм „Покров Богородичен“ даде възможност на участниците да се запознаят лично с работещи проекти на фондацията. Семинарът спомогна за по-добро опознаване на хората, работещи в Църквата, за размяна на мнения, опит и информация както по въпросите на конкретната проблематика, така и по всички въпроси на църковния живот.

Следващите два двудневни семинара на фондацията „Покров Богородичен“ са предвидени за месеците март и октомври 2001 г. и ще се проведат на територията на други епархии.

Допълнителна информация на адрес: София 1116, ул. Г. Д. Зографина № 2
Енорийски център към храм „Покров Богородичен“
Тел. 953-35-23, 953-26-05

Електронен адрес: www.pokrov.tripod.com

По пътя на музиката

Смесеният хор при Патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“, с благословението на Негово Светейшество Българския патриарх Максим, отново пред-

Д. Христов, П. Чесноков, Н. Черепин, Соколов, Феликс Менделсон Бартолди (1809-1847) и Георг Фридрих Хендел (1685-1759).
Концертите бяха изнесени на 8 ноември в бази-

вет с президент г-н проф. Хьонен, държавни секретар на областта г-н Ламб, кмета на Кобленц и др.

Певците на „Св. Александър Невски“ отпразнаха своето пожелание „На

Момент от изпълнението на хора в базиликата „Св. Кастор“ в Кобленц

стави православната музика извън пределите на страната. След успешните концерти в Полша, този път църковните певци трогнаха сърцата на християните в Германия. Концертите бяха съвместна изява на катедралния хор и Младешкия симфоничен оркестър на Университета в Кобленц, под диригентството на проф. Хайнц Антон Хьонен и г-н Димитър Димитров. Тази културна проява беше продължение на общата работа на двата състава в България и изнесените концерти в София и Пловдив.

В програмата бяха представени произведения на композитори, посветили част от своето творчество на църковната музика като: Н. Кедров, П. Динев,

лика „Св. Кастор“ в историческия град Кобленц и на 9 ноември в църквата „Св. Мартин“ в градчето Мюнстермайфелд. Те бяха посрещнати с голям интерес от страна на публиката и намериха широк отзвук в немската преса.

Академичността на университетските симфонии се слъс с автентичното и мистично песне на българските изпълнители, показали неведнъж достоинствата на православната музика.

Тази културна проява между Изтока и Запада беше организирана с помощта на Занаятчийската камера в Кобленц с президент г-н д-р Вилберт, Университета в Кобленц с президент г-н проф. Клайн, Германския музикален съ-

многая лета“ и в дипломатическото бюро в Бон, където сърдечно бяха посрещнати от г-жа Елена Шекерелтова – пълномощен министър, г-н полк. Румен Радев – аташе по отбраната за Германия и Швейцария, г-жа Ралица Абрашва – ръководител политическа служба, г-н Красимир Калчев – ръководител консулска служба, и г-н Никола Петров – икономически съветник.

Домакинците бяха подготвили изненада за българските изпълнители. Те имаха възможност да посетят къщата на Лудвиг Ван Бетовен в Бон и да сведат глава пред паметта и творчеството на гениалния композитор.

Дякон Иван ИВАНОВ

Духовен мост между България и Гърция

По покана на църковните настоятели – Томас Камперие, Анастасос Саватидис и Константинос Спонтас, с благословението на митрополита на Сидерокастро Йоан и Неврокопския митрополит Натанаил, българските духовници – о. Ангел Столпичев и о. Благой Стоев от Сандански, о. Ангел Кочев от Петрич и о. Георги Кумбаров от гр. Гоце Делчев – бяха на 4-дневно посещение на Еладската православна църква.

На 9 ноември те взеха участие в св. Литургия по случай храмовия празник на църквата „Св. Нектарий Егински“ в Сидерокастро в съслужение с местните духовници. Службата бе отслужена на гръцки и български език. На св. Литургия присъстваха кметът на града г-н Михалис, общественици, държавни и многоброен

богомолен народ от Сидерокастро и околностите.

В следващите дни нашите духовници посетиха много храмове и манастири в града, в Серес и спарихте на Северна Гърция.

На 11 ноември, празника на св. Мина, те отслужиха св. Литургия в девическия манастир „Св. Кирик и Юлита“ – Сидерокастро.

В дните на престоя си духовниците ни бяха приети от митрополита на Сидерокастро Йоан, кмета на града г-н Михалис и от митрополита на гр. Серес Максим. Срещите преминаха благотворно, с благопожелания за добросъседство и просперитет на двата народа и на Българската и Еладската църкви, за свободното и безпретъжствено обичуване.

о. Благой СТОЕВ

ЮБИЛЕЙ

10 години от възстановяването на Пловдивската духовна семинария

През тази година се отбелязват две хилядолетия от рождеството на нашия Спасител Господ Иисус Христос. Наред с този юбилей Пловдивската духовна семинария отбеляза и свой, свързан с 10-годишнината от нейното възстановяване.

С решение на Светия Синод бе определено датата на празника да бъде 13 ноември 2000 г. – денят, в който се чества паметта на св. Йоан Златоуст. Програмата за празника беше предложена от учителския съвет начело с ректора на ПДС Негово Преосвещенство Адрианополски епископ Евлогий и одобрена от Св. Синод.

С възлине дочакахме вечерта на 12 ноември, когато бе отслужена празнична вечеря. Тържественният ден започна с утрения. Празника почетоха кметът на Пловдив д-р Ив. Чомаков, деканът на Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски“ доц. д-р Ив. Ж. Димитров, проф. д-р Тотю Колев, ректорът на Софийската духовна семинария архи-

Посрещане на Българския патриарх Максим в семинарския храм

ром „Пещера“ дари висококачествено вино за богослужебни цели.

Непосредствено преди започването на св. Литургия с камбанен звън бе огласено пристигането на Негово Светейшество Българския патриарх Максим с членове на Св. Синод. Те взеха молитвено участие в св. Литургия, ко-

край Асеневград; о. Георги Николов, свещеник в с. Тополово; о. Николай Генев, свещеник в с. Мененкьово, Пазарджишка духовна околия; о. Димитър Василев, свещеник в гр. Пещера, и седем иподякони.

Песнопенията по време на св. Литургия бяха изпълнени от хора за източнорочно пение с ръководител иподякон протопсалт Аргир Малчев – преподавател по Източно църковно пение и Типик в ПДС.

След края на св. Литургия бе извършено литийно шествие в двора на Семинарията и бе отслужен благодарствен молебен от Българския патриарх Максим. В края на мо-

лебена Негово Светейшество се обърна с отеческо слово към ректора на Семинарията, учителите, семинаристите и всички гости, присъстващи на тържеството.

По-късно в музикалния салон за гостите бе организиран празничен концерт.

Той включваше изпълнения на двата хора при Семинарията за диригентки Аргир Малчев и г-н Юлиян Одажиян, изпълнение на пиано и на фолклорни песни.

По време на празничния обяд със слово към ректора, преподавателите и възпитаниците се обърна деканът на Богословския факултет при СУ доц. д-р Иван Желев Димитров. От името на Православния Великотърновски богословски факултет слово произнесе неговият представител проф. д-р Тотю Коев, който не спестих даскавите оценки и благодарения за ПДС.

Приветствие към ректора, учителите и семинаристите произнесе и директорът на читалище „Алеко Константинов“ от

името на читалищните дейци на Пловдив, с които Семинарията поддържа редовни контакти.

Изпълнени с радостни преживявания, на фона на слънчевите лъчи, есе Бог ни даде в късия се-

нен ден, изпратихме скъпите гости с празничен камбанен звън и с пожелание и надежда за нови срещи.

Димитър МИРЧЕВ,
учител-възпитател
в ПДС

ИНТЕРВЮ

С доверие и желание за доброто на факултета

Разговор с декана на Богословския факултет доц. Иван Ж. Димитров

– След началото на новата учебна година и в навечерието на празника на СУ „Св. Климент Охридски“ какви са промените, които направихте като декан на Богословския факултет.

– Първата и основна промяна беше да се спрат необисмените и неужителни промени, наметнати през изминалата година. Богословският факултет има нужда от стабилизирание, а не от разтърсване. В тази насока мисля, че има положителна промяна. Духът на страх и подозрителност е преодолян, работи се с доверие и желание за доброто на факултета. Така поне аз преценявам дейността на преподавателската колегия и на служителите.

Нещо ново и във всички случаи положително са обявените седем конкурса – четири за хабилитирани преподаватели и три за асистенти, които текат в момента и скоро ще дойдат първите резултати. Предстои да се обяви и конкурс за доцент по църковна музика, което е новост за Богословския факултет.

– Един от основните проблеми във факултета е недостигът на преподаватели по история, църковнославянски език и някои други предмети. Успяхте ли да се справите с него?

– На нуждата от преподаватели във факултета ще се отговаря тъкмо със споменатите конкурси, но този проблем е многогодишен и за разрешаването му също ще са необходими дълги години. Университетските кадри трудно се подготвят. А безработицата и престижността на работното място в университета за съжаление не винаги са достатъчна мотивация за младите колеги.

По църковнославянски език и старобългарска книжнина покойният ст.н.с. Стефан Попмануилов Кожухаров, известен славист, беше заместен от също така известния славист ст.н.с. Георги Попатанасов Попов, който при това изразява желание да премине на шат от БАН в Богословския факултет.

По църковна история е обявен конкурс за нов шатен преподавател, а засега ползваме като хоноруван преподавател гл. ас. д-р Александър Омарчевски.

Обявени са също така шест нови докторантски места, а други 14 докторанти в момента се обучават. Това е една добра и надеждна смяна, която има бъдеще в нашия факултет.

– Какви нови придобивки има факултетът в последно време?

– Една ценна придобивка е откритата преди 2 години Библийска библиотека със съвременна библистична чуждоезична литература. Книгите, които вече наблизават 3000 тома, са дарение от световното дружество на новозаветните учени. За подобна литература в нашите млади години ние можехме само да мечтаем.

Искаме също така да обзаведем една компютърна зала за студентите, но това е труден въпрос, защото университетът има ограничен бюджет. Все пак всички кабинети на преподавателите са компютризирани и имат Интернет-връзка.

– Напоследък много обществени и научни прояви се свързват с името на факултета, например общественото обсъждане за статута на „Света“ София, различни семинари, симпозиуми и т.н. Това ли е тенденцията за бъдеще?

– Да, това е нещо и на повечето от колегите ми желание: Богословският факултет да засеме своето място в общественото пространство. Мина времето на маргинализиране на Църквата и богословията. Забелязваме, че тази нова обществена активност на Богословския факултет не се иррационализира на редица фактори в страната ни, но ние просто се ползваме от правата, която ни дава демократичното устройство на държавата, като добре знаем своята отговорност на граждани и вярващи хора.

Интервюто взе
Пола КРЪСТЕВА

Из юбилейното слово на ректора Адрианополски епископ Евлогий

Радостен е поводът, с който Бог ни събра всички тук присъстващи в сърцето на Тракия – древния Филипол – града на св. ап. Ерм, в храма и сградите на Пловдивската духовна семинария. Наследница на Цариградската духовна семинария и нейните добри традиции, тя бе закрыта по времето на атеизма.

Възстановена преди 10 години, в зората на Българската демокрация, тя се явява една от първородните и рожби не само в сферата на Българската православна църква, но и във вече в най-новата история на демократизиращата ни се държава.

За слава Божия, под непрестания покров на нейните патрони и небесни покровители, равноапостолически славянобългарски просветители светите братя Методий и Кирил, тя укрепна и израсна като истинска младочка от живоносната лоза на Българската православна църква.

Изминалния период бележи два основни пътя, по които тя се движеше към материално и духовно развитие. Положи се началото на системно укрепване и поддържане на сградния ѝ фонд, който ни бе върнат в окаяно състояние.

На първо място, превърнатият във физкултурен салон храм бе възстановен като такъв, и то със значително по-мелелен вид, което е препорука за отслужване на чинно богослужение. Възстановена бе залата, в която се намираме – място за хорови спявки, тържествени концерти, събрания и др. Възстановени бяха кухнята и трапезарията на пансиона към Семинарията, както и самите спални помещения – системно, година след година. От 1993 г. се добихме с централно отопление, а от 1994/5 г. постанало бе включена и топлата вода в кухнята, баните и умивалните, както и в изграденото перално помещение. Двойното пространство бе ограждено с нова ограда, възстановена по стари снимки, а камбанарията и порталът дадоха нов облик на едно от най-оживените кръстошпийци в града. Всяка вечер и утро тук се възвества началото на църковното богослужение. То се явява второто и по-важно движение на нашето Богословско училище – пътят на духовното развитие, средството, което води нашите питомци по пътя към Бога, среща ги с Него, преобразява ги, одухотворява ги и ги усъвършенства.

Сериозна предпоставка за овладяване на богословските и светските науки през изминалите години се явява възстановената семинарска библиотека. Началото ѝ бе положено с малката част съхранени книги от старата библиотека. Постепенно фондът ѝ се попълваше от дарения на наши архиереи, свещеници, монаси, обиховни християни, фондации и др. Основната ѝ част бе закупена със средства на Св. Синод. Днес тя разполага с около 10 хиляди тома – едно духовно богатство, от което черпят преподавателите и питомците.

мандрит Сионий, директори и представители на някои пловдивски училища; завършили ученици от първия випуск на Пловдивската духовна семинария, сега приели духовен сан. Присъстваха още и дарителите и спомоществователите на Семинарията, а именно: президентът на фирма „Нова Тимкомпакт“ г-н Иван Попов; президентът на фирма „Монолит 94“ г-н Борислав Михайлов – обновил изцяло централното стълбище на Семинарията с италиански гранит; президентът на фирма „Киров и Син“ г-н Петко Киров – дарил новата настилка на семинарската трапезария и голяма част от набраната сума за предстоящото изработване на мозайчна икона в чест на светите братя Кирил и Методий. В навечерието на празника Вини-

ято бе отслужена от ректора на Пловдивската духовна семинария Негово Преосвещенство Адрианополски епископ Евлогий в съслужение с архимандрит Сионий, ректор на Софийската духовна семинария, йером. Иосиф, и д. ефимерий на Пловдивската семинария, свещ. Стефан Тафров – бивш преподавател по Източно църковно пение и Типик, свещ. Йордан Василев – бивш преподавател по Мисонерство и Църковнославянско четене, свещ. Александър Радославов – бивш преподавател по Омилетика и Апологетика, свещ. Йоан Кукков – преподавател по Свещ. Писане на Ст. Завет, и ръководителите от първия випуск на Семинарията свещенослужители – йеромонах Киприян, игумен на Араповската света обител,

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Канонични и апокрифни текстове

Съпоставката между св. Библия и апокрифите е допустима, защото всички тези текстове са със сходни теми, а и някои от апокрифите възникват приблизително по време, когато се пишат каноничните текстове. Но дори и при най-беглото сравнение веднага изпква огромната разлика между каноничните и апокрифните текстове. Апокрифите най-често представят разни интересни събития, за които в Свещ. Писане само се загатва или не се съобщава нищо. Например в апокрифна повест, приписвана на св. апостол Иаков, много подробно се разказва за раждането, детството и по-нататъщия живот на Пресвета Богородица. В апокрифа „Ходене на Богородица по мъките“ подробно се описват мъките в ада; това, което Господ Иисус Христос е загатнал за тях (например в Мат. 8:12; 13:42, 50; 22:13), в апокрифа е обогатено с редица подробности. В апокрифа „Детство Иисусово“ (познат и под името „Томино евангелие“) от името на св. апостол Тома се разказват очевидно фантастични събития, които Господ Иисус Христос бил направил в детството Си.

Апокрифите разкриват твърде прилично разбиране за Бога. Например в „Детство Иисусово“ Спа-

сителят е представен като зло, своенравно и отмъстително Дете, изпълнено при това с безгранична гордост. Апокрифът „Ходене на Богородица по мъките“ внушава, че Бог е отмъстителен, злопаметен и дребнав.

Апокрифните текстове в никакъв случай не могат да удовлетворят човешкия ум и сърце. В тях не присъства нито едно описание на божествената мъдрост или на Божията любов към човечеството. Бог най-често е представян като зъл Тиранин и образът Му, изграден по този начин, може да вдъхне страх у човека, но не и любов.

Апокрифите не съдействат за подобряването на човешката нравственост и за усъвършенстването на човешкия характер. Взаимоотношенията между Бога и хората, описани в тях, имат примитивен характер. Част от апокрифите са създадени от отявлени еретици и отклоняват човека от спасителното Христово учение и от св. Православна църква.

В апокрифите се описват множество събития, несъобразени с човешкия разум, който е един от великите Божии дарове за човечеството (тук не визираме тайните, имащи своето оправдано място в Божието откровение, а

именно противоречието между апокрифните повествования и човешкия ум). Например в „Тайната книга“ на богомилите, възникнала в България през XI-XII в., между другото се съобщава, че сатаната е създад гръмотеви-

третото небе“).

Чудесата, представени в апокрифите, имат очевидно фантастичен характер и в никакъв случай не могат да помогнат на човека в делото за спасението на душата му. Например в апокрифа „Деяние на св.

цата, дъжда, градушката и снега. На дявола (!) се дължало и възникването на живота на Земята, в т. ч. и на човека.

В апокрифите текстове винаги се наблюдава определен наивитет на мисълта, който не може да се открие в нито един пасаж на Свещ. Писане. С наивност се отличават например разказите за сътворението на света (в апокрифа „За Тивернадското море“) и за задгробния свят (в апокрифите „Ходене на Богородица по мъките“ и „Видение на св. апостол Павел, който бе възнесен от ангела на

св. Петър и Андрей“ се описва как двамата Христови апостоли покръстват града на варварите, и при това извършват такива очевидно фантастични чудеса, каквито можем да открием в някоя народна приказка например, но не и в свещен текст. Например по заповед на св. апостол Петър една камила четирикратно преминава през илени уши (срв. Мат. 19:24; Марк. 10:25; Лука 18:25). Това чудо е използвано като средство за убеждаване на един невярващ човек. Такъв способ на убеждаване не е съгласен с духа на Свещ. Писа-

ние. Господ Иисус Христос на първо място поставя вярата, а когато тя е налице, извършва чудо (вж. напр. Иоан. 4:43-54; Мат. 17:14-20; Марк. 9:14-29; Лука 9:37-42). Когато обаче у човека няма вяра, Спасителят не извършва чудо (срв. Мат. 13:58).

Апокрифните пророчества очевидно не са изказани от пророци, които Бог е изпратил сред човечеството. Обикновено те се опират на пророчествата в св. Библия, но ги допълват с разни подробности от битов и фантастичен характер. Така апокрифните пророчества добиват вида на оракулски предказвания, които рязко се отличават от духа на пророчествата, засвидетелствани в св. Библия.

Много от апокрифите влизат в явни противоречия със Свещ. Писане и по редица въпроси представят възгледи, коренно различни от изложените в св. Библия. Противоречията има и между самите апокрифни текстове (напр. между апокрифните разкази за сътворението на света).

Приведените тук факти изтъкват качествената разлика между Свещ. Писане и апокрифите, която е обусловена от принципните различия между боговдъхновен и човешки текст.

Иво БРАТАНОВ

ДОСТОЙНИ АРХИЕРЕИ ОТ МНАЛОТО

Врачански митрополит Климент

70 години от блажената му кончина

Снимка: архивна фотография на автор

Прелиствайки историята на Българската православна църква от началото на отминаващия си XX век, несъмнено пред погледа ми изпква величествената фигура и благообразният лик на приснопаметния Врачански митрополит Климент. Архирей, който чрез добрите си административни качества и осезателна културно-просветна дейност е оставил незаличими следи в устройството и живота на светата ни Църква. Светското име на митрополит Климент било Григорий Иванов Шивачев. Той е роден през

1872 г. или 1873 г. в гр. Сопот в семейството на видния тамошен даскал Иван Шиваров. Израснал в бурните години на предсвобожденска България, Григорий от малък бил възпитаван в ревностно родолюбие и християнски добродетели. Основното си образование той завършил в своя роден град, след което, „овладял от по-рано за духовно служение“, постъпил в Самоковското богословско училище, което завършва с отличие през 1894 г. Още същата година, на сърчен от български духовници и със стипендия, отпусната от Светия Синод на Руската православна църква, Григорий заминава за Русия, където до 1898 г. следва в Киевската духовна академия. След завръщането си в България до 1903 г. той е учител по омилетика и нравствено богословие в Самоковското богословско училище. Решил да посвети изцяло живота си в служение Богу и на светата Църква, на 26.07.1900 г. Григорий Шивачев е постриган в монашеството с името Климент от Само-

ковския митрополит Доситей, наместник-председател на Светия Синод в България, а на следващия ден, 27.07.1900 г., същият го ръкополага и в йеродяконски чин. На 15.08.1901 г., Успение на Пресвета Богородица, митрополит Доситей, оценявайки качествата на йеродякон Климент, го ръкополага в йеромонашески чин. През 1903 г. Самоковското богословско училище е преместено в София и преобразувано в Софийска духовна семинария. За ректор на новооткритата семинария Светият Синод „се спрял на най-умния и работоспособен йеромонах Климент“.

На 25.01.1904 г. той е възведен в архимандритско достойнство и назначен за ректор на Семинарията. Интересен е фактът, че архимандрит Климент бил първото духовно лице, назначено за ректор. От 01.08.1906 до 1909 г. архимандрит Климент заема длъжността протосингел на Светия Синод. На 08.03.1909 г. по предложение на епископ Йосиф в българския храм „Свети Сте-

фан“ в Цариград архимандрит Климент е хиротонисан в епископски сан с титлата „Бранички“, като от същия ден по желание на епископа е назначен за управляващ Ловчанска епархия, на който пост остава до 1914 г. На 19.01.1914 г. Бранички епископ Кли-

Наместник-председателят Врачански митрополит Климент чете доклад пред намаления състав на Св. Синод, София, 1920 г.

мент е избран за Врачански митрополит. От 03.06.1914 г. той е член на Светия Синод, а от 28.03.1928 г. и до смъртта си е негов наместник-председател. През целия си живот и в близостта си на архирей на светата Църква дядо Климент се отличава със своя кротък и доброна-

мерен характер. Негова основна грижа е развитието и устройството на богословските учебни заведения. По своя инициатива митрополит Климент организира и създава във Врачанска епархия свещенническо училище при Черепишкия манастир. Като

Голяма част от апокрифите водят началото си от Близкия изток. Първоначално те са писани от благочестиви и душеполезно четиво. В Православната църковна традиция те се наричат неканонични книги и се различават от апокрифите. Голяма част от апокрифите водят началото си от Близкия изток. Първоначално те са писани от благочестиви и душеполезно четиво. В Православната църковна традиция те се наричат неканонични книги и се различават от апокрифите. Голяма част от апокрифите водят началото си от Близкия изток. Първоначално те са писани от благочестиви и душеполезно четиво. В Православната църковна традиция те се наричат неканонични книги и се различават от апокрифите.

Борис ЦАЦОВ

РЕЧИНИК

Апокриф

Терминът апокриф е от гръцки произход и означава скрит, таен (грц. ἀποκρυφός; гумата е сродна с гръцката крѳпты „крѳя, прикривам, скривам, закопавам“; вж. и от еврейски – „външни книги, странични книги“, грц. βιβλία ἀποκρυφα, лат. libri reconditi, absconditi или secreti).

В предхристиянската епоха и в първите векове на християнството апокрифите са скрити, тайни книги в буквения смисъл на гумата – пазят се в тайни места, достъпни са само на жреците и на посветените високообразовани хора, тъй като мнозинството от хората не може да разбере смисъла им. Апокрифни са назовавани също така и неразбираемите шрифтове (например на египтяните).

От втората половина на IV в. сл. Р. Хр. апокрифи се наричат онези текстове с религиозна тематика, които не са боговдъхновени. Те нямат нищо общо обаче с 11 небоговдъхновени ветхозаветни книги, които могат да се четат като благочестиво и душеполезно четиво. В Православната църковна традиция те се наричат неканонични книги и се различават от апокрифите.

Голяма част от апокрифите водят началото си от Близкия изток. Първоначално те са писани от благочестиви и душеполезно четиво. В Православната църковна традиция те се наричат неканонични книги и се различават от апокрифите. Голяма част от апокрифите водят началото си от Близкия изток. Първоначално те са писани от благочестиви и душеполезно четиво. В Православната църковна традиция те се наричат неканонични книги и се различават от апокрифите.

Изображенията на нечестивите в православната иконография

Църквата се гради на кръвата на мъчениците.

„Мъченически период“ обикновено наричаме първите три века на християнството, но цялата църковна история е изпълнена с примери на пожертвователност до кръв в името на Истината, Която е Христос.

Наред с писмените свидетелства на църковното предание, иконографията също е съхранила със своите изразни средства страданията и изповедничеството на стотици Христови последователи. Наред с „портретните“ икони, срещаме и житийни икони на мъченици от различни времена. На тях са изобразени понякога с потресаващ реализъм – мъченията, които те претърпели за вяра-

тищи рушители на Христовата църква, лукави гонители, фанатизирани убийци – как бихме ги наричали нис днес, водени от собственото си мнение, от личните си емоции? Разбира се, бихме им отдали „заслуженото“, бихме ги представили такива, каквито са били. Не бихме спестили нито гримаси, нито страшни погледи. Изобщо, бихме изписали и греха, изкривил човешкото лице.

В иконите обаче не срещаме нищо подобно.

Лицата на нечестивите поразително приличат на лицата на мъчениците и светците! Почти никаква разлика в начина на изписване. Сякаш, ако се дорисува ороел и се постави надпис около главите, те биха могли да станат типологи-

чески образи на светци!

през ефира на добродетелите и тогава виждаме, че човекът е постигнал и богоподобие (вж. Бит. 1:26).

Нечестивите е делата си са се отдалечили от Бога, съгласили са се с дявола, тръгнали са по свои пътища към погубел, замъглили са Божия образ в себе си. Но не са го изгубили!

Той пребъдва у нас и очаква нашето покаяние. От нас зависи дали ще го проясним, или ще го оставим заключен в тъмнината на душата си, душата се сама в греховния мрак.

Бог никога не отвърля.

Понякога и краткото, но дълбоко покаяние може да промени човека и да просветли влошения в него Божий образ. Вчерашният грешник днес може да напредва към Царството небесно по-уверено, отколкото мнозина вчерашни праведници.

Църквата ни напомня често кой е първият човек, влязъл в рая със Спасителя. Това не са праведните фарисеи, нито начетените книжници.

Един презрян разбойник, осъден за престъплението си на смърт – той пръв вкува вечния живот в Христа.

От престъпник става светец

От злодей през земята си живот, в предсмъртния си час чрез покаянието свидетелства ярко за Божия образ, вложен в първоначалния Адам.

Когато езичниците разват Спасителя и сипят кули и подигравки, Той от Кръста мълви: „Отче! прости им, понеже не знаят, що правят“ (Лука 23:34).

Преди това вече са прозвучали благите, но тежки думи: „Обичайте враговете си, благославяйте ония, които ви проклинат, добро правете на ония, които ви мразят, и молете се за ония, които ви обиждат и гонят... Защото, ако обикнете ония, които вас обичат, каква вам награда?“ (Мат. 5:44, 46).

Праведниците и мъчениците точно следвали Христовото учение и истински, по дух го изпълнявали. Първоначалният архидякон Стефан е висок глас се молел за убиващите го с камъни „Господи, не зачитай им този грях!“ (Деян. 7:60) – и това били последните му думи. А те, според новозаветното свидетелство, скръждали със зъби и сърцата им се късали от злоба!

Това се повтаря във всички мъченически сцени от древни до най-нови времена. В предсмъртния си час мъчениците се молели Богу за душите на ония, чито сърца „се късали от злоба“.

Молитвите им нерядко извършвали чудесно, невярно обръщане в закоравелите сърца.

Детайл от Тайната вечеря. Само предателят Юда е изобразен в пълен профил

Римският стотник Лонгин, който стоял при Господния кръст и от гонител станал изповедник на вярата, съвсем не е единственият. Житията на светците описват много подобни случаи – мъчителите приемат Христа чрез примера на мъчениците.

И ето, че св. Църква в

Затова и нечестивите, присъстващи в църковните икони, не са лишени чрез изкривяване и обезобразяване от достойнството на човека като Божие творение. Техните образи предполагат покаяние, обръщане във вярата, шанс за спасение.

Църквата в своето ико-

именно светския дух в интерпретацията на библейски и евангелски сюжети, както и на сюжетите от раннохристиянския период. Разбира се, не остават встрани и мъченическите сцени. Отсичането главата на св. Йоан Кръстител, мъченическата смърт на св. първомъченик и архидякон Стефан са често претворявани от западните художници наред с житийни сцени на старозаветни и християнски светци.

Точно тук обаче сякаш най-ярко проличават дълбоките различия, настъпили в мирогледа на източните и западните християни вследствие нововарварските повет в римокатолическия свят.

Ако благообразното на светците е запазено, макар понякога твърде плътно и твърде сантиментално, то отношението спрямо грешниците, съответно мъчителите и гонителите на Църквата, е наистина различно. Техните персонажи в живописните платна на западните майстори вдъхват отвращение, презрение, греховен хлад. Те са видени „такива, каквито са“ и са си получили „заслуженото“. Лицата им, колкото са живописни и изразителни, толкова са и изкривени от злобата и греха. Убийството на мъчениците е един земен престъпен акт, подобен на всяко друго насилие. Оттук – произтичат оценки на земята, страстия – душевния (а не духовен) човек. Това са оценки-осъждане, оценки-лично отношение. Естествено е да обичаме светците, а да мразим техните, респективно нашите врагове...

Проблемът се таи в думичката „естествено“. Христовото учение противостои именно на нея. Евангелието ни учи да бъдем наместествени, синовете на вечността, а не на времето, служители на духа, а не на плътта.

Да обичаме и благославяме враговете и гонителите си – не е ли това безумно за света?

Но за нас е заповед и път към спасение. Тя е записана чрез благоодатта първо в сърцата ни, а сетне в свещените текстове и светите икони.

Ангела ВЕЛИЧКОВ

Палацът, отсичач гавата на св. Йоан Кръстител, видян в традиционна православна икона (съвременен автор) и в картина на швейцарския майстор Ханс Фриз (около 1500г.)

та. Разбира се, наред с ликовете на светците, иконографите изписвали и

образите на мъчителите – варвари, срещни, озверели юдеи. Напоследък се появяха някои съвременни икони, изядло изпълнени според православната традиция, на които виждаме и болшевици с пушки и щикове. Те по „нови“ методи убиват новомъченици и изповедници на Православното от епохата на светския диктат. Тези икони са особено интересни с това, че древният канон е съчетан с визитата на нови времена без ни най-малко да се натрапва разностили или анхронизъм.

Няма нищо необикновено в това, че лицата на светците са наричавани с меки черти, излъчващи богата строгост на светостта. Чужди на всяка сантименталност, извисени над страстните земни приволявания, тези лица надмощават или по-точно осемислят известната схематичност на рисуваща, присъща на православния иконографски канон.

Изненадата угба, наблюдавайки образите на нечестивите.

Грешници и варвари, робини на бесовете, мъчителни по-свирепи от зверове, ере-

към различните персонажи и сюжетите е едно и също. То не е безразлично, нито подвластно на страстни оценки, а е някак извисено и свято.

Някои биха нарекли това липса на чувственост, бедност на емоции. Изкуството, който търси навсякъде хуманизма и го приема за основен критерий, не може да вникне в дълбочината и смисъла на иконографския „схематизъм“.

Погодът на православната икона към образа на грешниците никак не е случаен. Не е случайно това леко застинало, потенциално благородство и извънременно спокойствие, толкова несвойствено за онези, които външност са изгубили човешки облик в греха си.

Докато земята разум съди и осъжда по своесому, Слово Божие ни казва: „И сътвори Бог човека по Своя образ, по Божий образ го сътвори“ (Бит. 1:27).

Според Христовото учение, този образ Божий пребъдва у всеки човек, незначим, неизменен – дори у най-големия грешник.

Праведниците са прояснили в душите си образа Божий, очистили са го от греховната кал, той сияе

Отсичане главата на св. Йоан Кръстител

своите икони изобразява по сходен начин и едините, и другите. Това датира от древността, когато се установяват иконографските канони и се утвърждава изразът на вярата. Продължава и днес в православната иконографска традиция.

В светите икони всички са изобразени с черти на онова достойнство на човека, което не идва от него самия, нито от мисленето на други хора, но от незаличимия образ Божий. И ако един вече са просияли е ороела на Божието подобие, т. е. светостта, то другите – Бог знае – може и сред тях някои да са се възползвали от своя шанс за покаяние и спасение.

Църквата не осъжда б своите икони

Тя само свидетелства. Иконографското време е вечността. Там всеки образ, всяка сцена от земния живот не се случват в своето историческо време. Те са погледнати през оптиката на вечността.

нографско предание е възприела само предателят на Господа, самоубиецът Юда, да се изобразява по определен, по-особен начин, различен от този на другите грешници. Той също не прави гримаси, нито е представен с пресилено изражение, но винаги е показан в профил.

Така ще го познаем и различим от останалите. Той е в профил, защото се е отвързвал от Божието лице, защото не е икона, а антикона. Иначе иконните лица нямат нито профил, нито гръб. Светците вечно съзерчават Бога лице в лице, както и Яне сме обрънати към тях лице в лице.

Западното изкуство

дълго време след отпадането на Рим продължава да разработва религиозни теми, които в даден момент стават нещо като заместител на църковната икона в един по-светски контекст. Промит от ренесансовите идеи на хуманизма, Западът влага

Християнското семейство

Празникът Въведение Богородично извиква пред нашия духовен взор образите на праведниците Иоаким и Анна и на тяхната единствена, изпросена с молитва рожба, Пресвета Дева Мария, която те отведоха в храма Господен и посетиха според обещанието си на Бога. Това е светото семейство, което даде „благословената между жените“, която „намери благодат у Бога“ и роди Спасителя на човечеството – Исус Христос.

Затова съвсем справедливо нашата света Църква е отредила именно този ден за Празник на християнското семейство и християнската младеж. И наистина, семейството има основоположно значение за нравственото развитие и усъвършенстване на човека.

Историята ни привежда много примери, от които се вижда, че ако семейството започне да боледува нравствено, то тогава и общественият живот е застрашен от разложение и гибел. Ето защо Господ Исус Христос започнал обществено си спасително служение с благославяне и освещаване на семейството чрез присъствието Си на сватбата в Кана Галилейска.

Синът Божи прие човешка плът главно за да промени човека. И тъй като личността се формира в обществото, то промяната трябва да започне именно от семейството като най-благоприятна среда за нравствено възпитание.

Християнското семейство се основава на християнския брак. Бракът е установен от Бога още в райската градина. След като сътворява мъжа и жената, Бог ги благославя с думите: „Плодете се, множете се и пълнете земята“ (Бит. 1:28).

Каква е същността на християнския брак? Християнската брачна институция е не само връзка за удовлетворяване на естествените влечения между мъжа и жената или юридически договор за съвместно съжителство, а преди всичко духовно-нравствен съюз, скрепен чрез тайната сила на християнска любов. Християнският брак не е обикновен, а свещен, благодатно осветен съюз, при който върещите получават благодат, която им помага да опазят светостта на брака и да изпълнят високото му религиозно-нравствено назначение. С други думи, християнският брак е тайнство, едно от седемте тайнства на Църквата.

Втората характерна особеност на християнския брак е неговата моногамност. Това означава, че той се сключва между един мъж и една жена. Историята на човечеството свидетелства, че християнството първо въведе моногамната форма на брака. Жената по времето, когато Исус Христос излиза на проповед, била считана от езичниците за „несвършено творение“.

Мъжът е свързан с жената чрез природни нагони и чрез социална необходимост, но не чрез духовно-лично отношение. Тя била робиня на мъжа, който се разпореждал с нея по свое желание, не изключвайки даже продажбата в робство. Но Исус Христос спаси жената. Издигна я на подобаваща висота, изравни я като личност, като човек с мъжа и даже я възвеличи.

По цялата Римска империя, по целия известен тогава свят се разнесе проповедта на св. ап. Павел: „Няма вече мъжки пол, ни женски: защото всички вие едно сте в Христа Исуса“ (Гал. 3:28). Следователно според християнското схващане мъжът и жената са равностойни, т.е. притежават еднакво човешко достойнство и еднакво са призвани към спасение.

Третата характерна черта на християнския брак е неговата неразриваемост (неразкъсваемост). Тази особеност на брака се основава на Христовите думи: „Това, което Бог е съчетал, човек да не разделя“ (Мат. 19:6). От църковно-нравно гледище християнският брак се разтрогва само в случай на смърт на единия от съпрузите или при прелюбодеяние.

Какво е отношението на Църквата към нежеланите деца да възтърсят в брак?

Според църковното учение съвместното съжителство на мъж и жена и отказът им да сключат брак е нравствено осъдително. Има обаче няколко случая, когато безбрачието се допуска и те са следните: когато се налага от природата; когато се налага от обстоятелствата на живота; при посвещаване в служба на Бога.

Какви са задълженията между членовете на християнското семейство? Християнска любов е тази най-висша добродетел, която крепи семейството. Тя лежи в основата на всички видове отношения между неговите членове. В християнското семейство, в християнския дом „мъжът да отдава на жена си дължимата любов; също и жената – на мъжа“ (1 Кор. 7:3). За тази любов св. ап. Павел говори в първото си послание до Коринтяните, 13 глава. Това е любовта, готова на жертви и саможертва.

Децата са естествен плод на брака и негово най-голямо украшение. Езическата древност вижда в тях просто една вещ, с която бащата е могъл да разполага безконтролно и беззаконно. Бащата по римското законодателство е могъл да хвърли или да умъртви детето. В много държави от древния свят правото да се хвърлят и убиват слабите и сакатите деца е било безспорно.

Какво се промени с идването на Сина Божи? Той прие в обятията Си децата и ги благослови, като каза: „Оставете децата да дохождат при Мене и не им пре-

чете, защото на такива е царството Божие“ (Марк. 10:14).

В християнското семейство се гледа на децата като на дар Божий, „наследие от Господа“, „награда“ от Него; гледа се като на „поверен залог, за който родителите отговарят пред Бога“.

Следователно родителската власт над децата е ограничена, предпазена е от всяко своеволие и не извършва никакво насилие и несправда. „Вие, бащице – съветва св. ап. Павел, – не дразнете децата си, а ги възпитавайте в учение и наставление Господне“ (Ефес. 6:4).

Но може да се случи съпрузите да нямат деца. Бездетството обаче съвсем не унищожава същността на християнския брак и не го лишава от смисъл. Защото основната цел на брака се

състои във взаимното подпомагане на съпрузите по пътя към духовно-нравствено съвършенство, в достигане пълнота на битието. Раждането и възпитаването на деца има своето основание и смисъл в осъществяването на основната цел.

Християнският брак като богоустановен съюз налага редица задължения между съпрузите, от една страна, и между родители и деца – от друга. За това говори св. ап. Павел в посланието си до Ефесяни, глава 5: „...живейте в любов, както и Христос ни възлюби, ...като се покоряваше един другиму в страх Божий... Вие, жените, покорявайте се на мъжете си като на Господ... Вие, мъжете, обичайте жените си, както и Христос обича Църквата и предаде Себе Си за нея... Тъй са дължни мъжете да обичат

Въведение Богородично. Детайл.

жените си, както обичат телата си: който обича жена си, себе си обича... Тъй и всеки от вас така да обича жена си, както обича себе си, а жената да се бои от мъжа си.“

Родителите, от своя страна, също имат за дълг да отглеждат и възпитават децата си с любов. Естественото, любовта ще наказва,

когато това е необходимо за доброто на детето. Всякога обаче трябва само любовта да наказва, а не гневът или някоя проста или груба строгост. Когато наказва само любовта от любов към децата, тя ще съумее да намери и необходимата мярка на наказанието.

Родителите християни считат за свой най-важен, свещен дълг да възпитават децата си и религиозно, т.е. да разпалват в душите им искрата на вярата, да пробуждат благоговение, страхопочитание към Бога, да ги водят при Христа, да ги просвещават „в учение и наставление Господне“, да им разказват за делата Божии, да ги привикват да пазят Божиите заповеди.

Преди всичко новороденото се възвежда от родителите чрез светото тайнство Кръщение в лоното на Христова Църква.

В християнското семейство на преден план стои добрият пример на родителите. На дело е възпитано и представено онова, на което те искат да научат децата си. В това отношение родителите изпълняват поръката на Господ Исус Христос и апостолите: „Защото ви дадох пример, да правите и вие същото, както аз ви направих“ (Иоан. 13:15).

Децата в християнското семейство на свой ред в отношенията си към своите родители се ръководят от петата Божия заповед „Почитай баща си и майка си“. Тая почит те изразяват в послушание към тях и в грижи за тях. Те са усвоили добре поръките на Словото Божие: „Вие, децата, бъдете послушни на родителите си, в името на Господа, защото това е справедливо“ (Ефес. 6:1).

Те имат за свой образец и в послушанието, и в грижата за родителите Исус Христос. За Него се казва: „Той търгна с тях (т.е. с Пресвета Дева Мария и праведни Исусиф) и дойде в Назарет; и им се покоряваше.“

Така християнското семейство прилича на малка домашна църква, в която по думите на Климент Александрийски „майката е слава за децата, жената е слава за мъжа, мъжът и жената са слава за децата, а Бог е слава за всички“.

Андрей АЛЕКСАНДРОВ, докторат по Омилетика в Богословския факултет на Софийския университет „Св. Кирил Охридски“

ВЯРА, ЦЪРКВА, ОБЩЕСТВО

Св. Йоан Златоуст

Срещу богохулниците

и за общественния дълг на християните

И тъй като стана дума за хулите, искам да помоля сега всекиго от вас за една услуга в замяна за това слово и за споделените разсъждения; именно, да издирите в нашия град онези, които богохулват.

Ако чухе, че някой на улицата или на площада хули Бога, отиди, опитай се да му внушиш с добро да престане. И ако се наложи дори да го удариш за това, не се отказвай, удари го по лицето, счуруши устата му, освети ръката си с този удар. И ако повдигнат срещу тебе обвинение, ако те повлекат по съдилища, отивай. И ако пред съда поискат от тебе отговор, смело кажи, че онзи е похулил Царя на ангелите, а щом следва да се наказват хулителите на земята цар, то много повече подлежат на наказание оскърбителите на Първия.

При това твоё публично „престъпление“ обвинител може да бъде всеки, който иска. Нека узнаят и юдеите, и елините (езичниците), че християните са защитници, хранители, управници и учители на града. Нека същото узнаят и разпънците, и развратниците, а именно, че те трябва да се боят от Божиите раби, та друг път, когато дръзнат да произнесат пак подобни хули, да се оглеждат внимателно наоколо и да треперят даже от сянката си, опасявайки се, че може някой християнин да ги чуе, да налети на тях и отново да ги набие.

Чули ли сте как постъпил Йоан (св. Йоан Кръстител – бел. ред.). Той видял тиранина, потлъкващ брачните закони, и смело сред площада му казал: „Не ти е позволено да водиш братовата си жена“ (Марк. 6:18).

А аз те привеждам не към тиранина, не към съдията и не заради противобрачните връзки, нито заради оскърбление на твоите съраби, а те удостоавам с честта да съдействаш за изправлението на твоя близък, когато беззаконно оскърбява Бога.

Ти би ме помислил за луд, ако ти кажа: наказвай и поправяй царе и съдии, постъпвай беззаконно! И все пак, Йоан точно това направил. Следователно и това не е свърх нашите сили. А ти поправи поне ближния, поне на теб равния, и даже ако се наложи да умреш, не преставай да връзвай другите си. Това за теб ще бъде мъченичество. И Йоан също е бил мъченик. На него нито му заповядвали да принесе жертви, нито да се покланя на идоли, но той положил главата си за

светите закони, когато те били подложени на поругание. Така и ти до смърт се бори за истината и Господ Сам ще бъде поборник за теб.

Не ми казвай безсърещни думи, че не те е грижа и че е тях, богохулниците, нямаш нищо общо.

Ние нямаме нищо общо само с дявола, а с всички хора имаме много общо. С тях имаме една и съща природа, населяваме една и съща земя, храним се с една и съща храна, имаме Един и Същ Бог, получихме сме един и същи закони, всички заедно сме призвани към едно и също добро. Затова да не говорим, че с другите нямаме нищо общо, защото това е глас сатанински, дяволска безчовечност. Да не казваме такива думи, но да покажем подобаваща загриженост към братята.

А аз с пълна увереност ви обещавам и заявявам пред вас, че ако всички вие, присъстващите тук в храма, пожелаете да разделите помежду си грижата за спасението на обитателите на този град, то той скоро целият ще се поправи. И въпреки че тук е само малка част от града, но тя е малка по количество, а по благочестие е главна. Да разделим помежду си грижата за спасението на нашите братя. Достатъчно е и един човек, възпламенен от състраственост, за да се поправи целият народ. А когато налице е не един, не двама и не трима, а толкова множество, способно да поеме върху себе си грижата за нерадивите, то не по никаква друга причина, а само поради нашето нехайство мнозина падат и загиват духом.

Действително, не е ли безсъгодно, като видим, че се бият на площада, да тичаме и да помияваме побойниците – но какво говорим за побиен? – ако видим, че магаре е паднало, то всички бързаме да протегнем ръка и да го изправим на крака – а за погнаващите братя не се грижим. Богохулникът е също такава магаре, непонесло тежестите и паднало. Отиди, вдигни го и чрез слово, и чрез дела, и с кротост, и със сила – нека лекарствата да бъдат разнообразни.

Ако ние устроим така делата си, ако търсим спасение и за ближните, то скоро ще станем желани и любими и за самите тях, които получават изправление. И което е най-важното от всичко, ще се наслаждам на предстоящите блага, които дано всички достигнем с благодатта и човеколюбием на нашия Господ Исус Христос, чрез Когото и е Когото на Отца със Светия Дух слава, сила и чест сега, всякога и во веки веков. Амин.

Из беседа първа „За статуите“

ЛИЧНОСТ И СЕМЕЙСТВО

Детската изповед

Много е изписано за християнското семейство. Но неоправданата патетика и идеализъм, с които днес се пише и говори за неос, заглушава трезвата и бдителна преценка на проблемите, с които се сблъскват християните. Така се оказва неподготвени не само за отговорността на съпружество, но и за дълга на родителство – да приобщим пълноценно децата си към Църквата.

В богослужебната практика на Православната църква е прието да се кръщават малки деца и да се причастват без предварителна подготовка – пост и изповед. Първата изповед е добре да се извърши след седмата година. Не винаги обаче има възможност детето да бъде подготвено от свещеник преди да пристъпи към изповед. Подготовката му за тайнството се поема от родителите и кръстника. Това е в контекста на отговорността за изграждане основата на религиозно-нравствения живот, която носят родителите. Свещеникът всъщност завършва тази подготовка.

Родителите и кръстниците трябва да обяснят на децата същността на покаянието и да вложат в душните им чувства за живена необходимост от това велико тайнство. В крехката детска възраст това внушение има идеята за радостта от прощаната, която Бог ни дава с любов.

Често не си даваме сметка, колко деликатност и внимание изисква подобна задача. Тя е пряко свързана и зависи от цялостното ни отношение към възпитанието.

При авторитарния метод на възпитание например родителите манипулативно (макар и несъзнателно) изоплюват чувството за страх и вина у детето. Осъществяваният по този начин контрол е свързан с липсата на доверие в способностите на детето

да се поправи. Този модел на отношения има конкретно отражение върху религиозните му преживявания – силно изразен страх пред „съдията“ Бог, смесване на чистосърдечното покаяние с подтикращата безизходна на чувството за вина. Съществува опасност при такъв подход, в протеста си към родителите в конфликтната юношеска възраст детето да се превърне в заклет атеист. Затова в религиозното възпитание няма място спекуляцията с греха и наказанието.

Друга крайност във възпитанието, особено толерантно днес, е либералният метод, когато любовта се смесва с безотговорността. Изискванията и наказанията нямат място, всичко се прощава, надценява се способността на детето да взема правилни решения. Като пряк резултат от подобно възпитание детето престава да слуша не само гласа на родителите, но и на собствената си съвест. Душата му се изпълва с егоизъм и гордост, поради нежелание да изпълни личните си отговорности и неспособност да положи някакво усилие на волята.

Винаги не само на думи, а и със собственото си поведение трябва да напомняме, че Бог иска най-добро то за Своите обични чедра. Дори да се отклонят и да извършат нещо лошо, винаги е готов да ги приеме отново, когато от любов и с искрено съжаление за стореното се пристъпва към Него.

Важно е изповедта да не се превърне в обикновена анкета, но всеки път детето да преживява осъзнаването на греха, както и съединената с радост прощаната от Бога, произтичаща от личното му съкрушение и покаяние.

Възможно е първия път, когато детето пристъпи към аналог, да се развълнува и дори да се разплаче. Затова по-добре да му предложим накратко писмено да подготви отгово-

рите си, за да може, след като ги изповеда пред свещеника, да получи от него допълнителни напътствия и съвети. При подготовката на изповедта родителите могат да предложат въпроси и съвети на детето, съобразени с проблемите на конкретната възраст. Това трябва да има предвид и пастирът по време на изповедта. Особено внимание е нужно да се отдели на въпросите, свързани със седмата Божия заповед, като говорим за това внимателно и деликатно, за да не би с излишни думи да накриним детската душа.

Помощта в подготовката към изповед в ника-

къв случай не предполага посредничество между родители и свещеници. Предлагайки съвети относно изповедта, родителите не бива да се домогват да узнаат греховете на своите деца или да разпитват какво им е говорил свещеникът. Дори и дребни опити и въпроси от такъв характер могат да унищожат доверието в детската душа към великото тайнство. Не трябва родителите да инструктират свещеника как и какво да изпитва детето. Упованието си трябва да възлага на Божията благодат, която умъдрява и просвещава както изповедника, така и изповядвания.

Водещо при възпитанието на децата във всяка една възраст трябва да бъде възприемането и отношението към тях като самостоятелни личности и зачитането на свободната им воля. Това важи с още по-голяма сила при полагане на основата на религиозния им живот. В този смисъл е добре да се подчертава, че послушанието към Бога не трябва да произтича от задължението към родителите. То е плод на личното общение с Бога, при устано-

вяването на което водещо е не внушението и въздействието откъм, а естественният стремеж на чистото човешко сърце.

Мария ИВАНОВА

ДЕТСКА ПОЩА

Мили деца,

Навяляваме в периода на Рождественския пост. На по-големите от вас, които ще прислат св. Причастие, предстои да пристъпят към тайнството Изповед. Предлагаме ви някои въпроси, които могат да улеснят вашата подготовка:

Вярваш ли в Бога?

Знаеш ли и вярваш ли в това, че на изповедта, произнесена пред свещеника, присъства невидимо Самият Господ Исус Христос? Съжаляваш ли искрено за лошите постъпки, с които си съгрешил пред Бога и си престъпил Неговите заповеди? Помири ли се с тези, с които си се скарал или обил?

Към първата Божия заповед

Обичаш ли Бога?

Към втората Божия заповед

Стараш ли се да бъдеш умерен в желанията си (за дрехи, лакомства, игри)? Гордееш ли се с богатството на родителите си (луксозната кола, скъпите дрехи)? Смяташ ли се за по-умен и по-добър от връстниците си?

Към третата Божия заповед

Завидяваш ли на децата за играчки, дрехи и други неща? Благодарил ли си на Бога, когато ти помага и когато имаш неприятности?

Към четвъртата Божия заповед

Казваш ли си сутрин и вечер молитвата? Ходиш ли на църква в неделя? Говориш ли в храма по време на служба?

Към петата Божия заповед

Слушаш ли своите родители? Уважаваш ли учителите си? Слушаш ли ги? Учил ли си старателно уроците? Внимаваш ли в училище? Уважаваш ли възрастните хора?

Към шестата Божия заповед

Позволяваш ли си да ругаеш и да използваш неприлични думи? Мразиш ли някой човек? Помагаш ли на приятелите си, които имат проблеми? Обидявал ли си по-слабите от теб? Даваш ли милостиня на просящите?

Към седмата Божия заповед

Допускаш ли си да извършиш постъпки, за които особено се срамуваш да разкажеш? Разглеждаш ли списания и илюстрации с неприлично съдържание, както и филми?

Към осмата Божия заповед

Откраднал ли си някога нещо чуждо – пари, вещи? Вземал ли си без да питаш пари от родителите си?

Към деветата Божия заповед

Случва ли ти се да лъжеш? Лъгал ли си родителите, близките, приятелите? Нарушавал ли си дадено обещание? Осъждад ли си някого? Говорил ли си за недостатъците на приятелите си?

Към десетата Божия заповед

Завидявал ли си на някого? Проявявал ли си недоволство, когато пред тебе е хвален някой друг?

Подготви М. ЦВЕТКОВА

Екипът на Синодално издателство честити на главния редактор на „Църковен вестник“ Ангел Величков и съпругата му раждането на първородния им син.
Да им е жив и здрав!

От колегите

АБОНАМЕНТНА КАМПАНИЯ '2001

КАКВО?

- Официалните издания на Българската православна църква:
- „Църковен вестник“
- Сп. „Духовна култура“

КЪДЕ?

Свети Синод, Синодално издателство на БПЦ, София – 1090, ул. „Оборище“ № 4

КАК?

- Като лично се абонира в редакцията;
- Като изпратите попълнен талон за абонамент на исканото издание и необходимата сума чрез пощенски запис на адреса на редакцията или
- чрез пощенски запис по банковата сметка на Синодално издателство: ТБ Биохим, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя“ № 19, банков код: 66096608, сметка: 1018147018.

Важно!!! Изписва се точният адрес, пощенският код и името на получателя, както и изданието, за което се абонира.

ЗАЩО?

Попълнете и изпратете на адреса на редакцията.

ТАЛОН ЗА АБОНАМЕНТ

за „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Посочете изданието и периода от време, за което искате да се абонирате (моля, попълвайте четливо с печатни букви):

Име..... Презиме .....

Фамилия.....

гр./с..... П. код ..... общ.....

обл. .... ж.к./ул. .... №... бл. ....

вх..... ап..... тел: .....

Изпращайте на адреса на издателството попълнения талон за абонамент с приложена квитанция от пощенския запис.

Цените на абонамента са на стр. 8.

„Св. Александър Невски“ – поглед от горе

Камбанарията

Тя се намира на върха на 53-метровата кула. Към нея се стига от хорения балкон – през балкона в предверието. В кулата има спираловидна стълба, виеща се стръмно нагоре. Тя се състои от 210 метални плоскости, разперени като увито около оста си ветрило.

След продължително, замаяващо изкачване, задъхан и с вкочанени мускули, човек стига на върха на кулата – до черна метална вратичка с изкривени панти. През нея той излиза на камбанарийната площадка и попада в един различен, неподлежащ на предвиждане свят.

Навсякъде около него са камбаните на гроздове, а долу – умалената и достъпна София, подобна на яйце в гнездото на околните планини. Площадката на камбанарията не е голяма и е оградена с парапет – като кош на летящ балон. На скеле, подпряно в осемте ѝ краища, са монтирани камбаните. От метален пиедестал в средата на площадката се бият по-малките камбани. Качен на него, главният звънар прилича на капитан на въздухоплаването, погълнат от звъненето и напълно отдален нему.

Съществуват два вида биене – празнично и траурно. Празничното оповестява началото на богослужението и призовава миряните в храма. То звучи преди Великото повечерие, преди всяка Литургия и след дитургите, отслужени от Патриарха. Траурното, мъртвено биене се разнася на Разпети петък и при заупокойните служби. В него участват само двете най-големи камбани, редувайки се бавно една след друга през равни, тежки интервали от време. Те отбелязват и поредността на всяко от дванадесетте библейски четива на тържествената вечеря на Велики четвъртък.

Камбаните

„Покойници оплаквам, гръмотевци разпръсвам,
празници определям, мързеливи събуждам,
ветрове разпръсвам, кръвожадни усмирявам.“

Надпис върху камбана

Съществува удивителна диалектичност между веществествеността на камбаните, когато са статични, и отвъдматериалния, метафизичен ефект, когато звучат. В замълкнало състояние 12-те различни по големина камбани напомнят особен вид метални сталактити, прораснали по вътрешността на камбанарията. Те са излети от мед и олово в московската лятарна на Павел Н. Финландски. Пристигат в София през 1911 г. Подредени са в полукръг според размера им – най-малките най-нависоко, после средните, а двете най-масивни – от двете им страни, на няколко педи от пода на камбанарията. Двете най-големи камбани са украсени с майсторски изработени икони на Иисусе Христос, св. Богородица, св. цар Борис, св. Александър Невски, св. Кирил, св. Методиј, св. София и св. Иван Рилски, с герба на царска България, със серафими и цветни орнаменти.

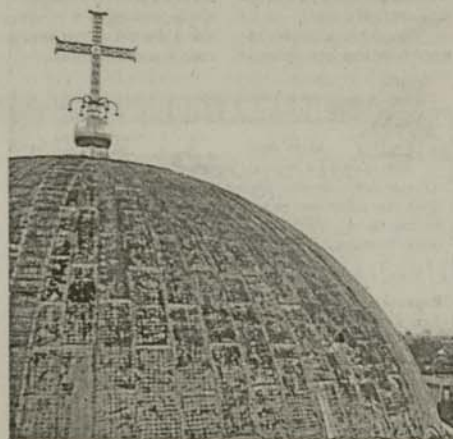
Камбаните не следват осемтоналната музикална система, а природна, хармонична система, състояща се от тонове и полутонове. Това се дължи на пропорционалността в теглото им – всяка камбана е наполовина по-лека от предшата. Най-тежката камбана е почти 12-тона и при благоприятни атмосферни условия се чува в радиус от 30 км. Най-малката тежи само 10 кг.

Камбаните се бият ръчно. При биенето те остават неподвижни – чрез системата от различни въжета и педал се движат само езиците. Десет от камбаните се бият от един човек. Четири от тях – подгласниците – носят ритъма, а останалите шест дават мелодията. Двете най-големи камбани държат такта или исото и се бият от още двама звънари.

Езиците на най-големите камбани тежат около тон, поради което преди да избият звука с тях, звънарите трябва първо да ги разклатят – да разбудят уседялата се в тишината метал. По оръфияните от времето, вятъра и ръцете на звънарите въжета с възли е отбелязано къде е най-добре да ги хванеш с едната ръка и къде да придърпаш с другата: Езиците на средните

камбани са вързани с метални шнурове, по които звънарят удря с отсечени движения. Езиците на най-малките пък са събрани с въжета на къса летва и по начина на биене напомнят управляване на колесница.

Когато биенето започне, камбаните, макар и здраво закрепени, затрептят на местата си. Изтръгването на звука от тях се съпровожда от активно разнопосоочно движение – звънарите дърпат или удрят въжетата, раздвижените езици се удрят махово в ребрата на камбаните и ги размърдват на местата им, а въздухът обтича и поема това действие, отнасяйки звъна изпод купола на камбанарията. В такъв момент камбанарийната площадка се превръща в работилница за звън високо над града, в която хора, камбани и атмосфера участват по равно в тайнството на камбанобиенето.

Звънът

„Хвалете Го със звуци кимвоали,
хвалете Го с кимвоали гръмогласни.“ (Пс. 150:5)

Надпис върху най-големите храмови камбани

Биенето започва винаги най-голямата камбана. Тя прорязва глухия шумов фон на града с тежкия си, тържествен глас и звучи сама в продължение на няколко минути. След кратка пауза ѝ откликват най-малките – с трепетно ликуване, което продължава като фон на цялата мелодия. Към тях се присъединяват и средните, благовестейки радостно и мощно идването на Спасителя. Накрая се включват и двете най-тежки камбани, създавайки усещането, че времето се спрело, а ставащото е съдбовно фиксирано и съредоточено пред погледа на Бога. В симфонията на клариона тяхното ритмично биене символизира биологичното биене на сърцето, на фона на което душата ни се радва в Господа; но това е и биене, което предупреждава, че времето – най-ценното ни притежание – отминава, заедно с възможността да спасим душиите си. Големите камбани са като тактомер, тежък и присъстващ, напомниши и за Страшния съд и за Йерихоновите тръби, с които той ще започне...

Мощната звукова вълна на камбанената мелодия откътипя през всяка клетка от телата на звънарите, блъсва се в околните сгради и се понася из софийския център. Това действие има особен, пречистащ ефект. При него ударите на езиците и последващата ги вълна постепенно напукват патината на отчуждението и насройват сърцето на всеки от нас – живото ни, отзивчиво сърце – за предстоящата служба. Изглежда Господ е заложил тази способност в човешкото сърце – да откликва и се съкрушава от плътния, невидим, но пределно осезаем камбанен звън, да извиква той у него трепет и отговор, и да го извиква неизменно. Причината навярно е, че в този момент сърцето съвсем физически се съприкосновева с дланта на Христос, Чукачия на вратата, а ние, обикновените миряни, придобиваме представа за това, което исихастите са постигали чрез

практикуване на Господията молитва – ритмът на сърцето да съвпадне с ритъма на молитвата. При все че камбанният звън е само символ на молитвата и само символ на сърцето на вярващия, точно в това обединение на символи в него единия се състои тайнството на камбанобиенето. Много често хората остават без последици отговора на сърцата си, но могат да се видят и люде, забелязващи или заснемачи храма точно в момента, когато камбаните бият – в желанието си да запечатат както тяхната мелодия, така и възлението си от нея.

„Пейте Господу песен нова;
хвала Нему в събрание на светиите.“ (Пс. 149:1)

Надпис върху най-големите храмови камбани

Мелодията на клариона, различава се над града, е не просто чиста, силна и хармонична. Тя е част от тайнството, което се извършва в храма-памятник „Св. Александър Невски“. А последният, извисен на височина с арките, кубетата и кръстовете на тях, сякаш не е от този свят. Той изглежда дарен от Бога и спуснат от горе – да съедини небето и земята. И понеже това съединение минава през кръста, през отречението и личния катарзис на всеки от нас, Господ търпеливо го очаква. В това време камбаните продължават да възвестват началото на всяка тържествена служба, като ни призовават: „Чуйте сърцата си, влезте в храма! Останете в него притихнали и заслушани. Това е първата крачка към царството Божие, което започва от тук и е в сърцето на всеки от нас.“

В края на биенето звънарите привързват въжетата на камбаните, сякаш привързват поводите на конете си до следващия път. И наистина – това биене е едно чудно пътуване – към вътрешната ни стаичка, в която сърцето се моли непрекъснато. То започва съвсем явно, съвсем тържествено и окриляващо – с камбани. За да завърши в тишина и покой някъде високо, неимоверно по-високо от камбанарията...

Татяна ВЪЛЧАНОВА

ЗАПОЧВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2001 г.

„Църковен вестник“	сп. „Духовна култура“
1 година..... 19,20 лв.	1 година..... 16,80 лв.
6 месеца..... 9,60 лв.	6 месеца..... 8,40 лв.
3 месеца..... 4,80 лв.	3 месеца..... 4,20 лв.
1 месец..... 1,60 лв.	Цена на 1 брой..... 0,50 лв.
Цена на 1 брой..... 0,50 лв.	

Поради възобновяване поредността от 12 броя годишно цените за абонамента се променят съответно:

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА

СВ. СИНОД, София – 1090
ул. „Оборище“ №4
тел. 987-56-11
факс 989-76-00
Главен редактор
АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ
Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синаодялно издателство на БЩ
ТБ Бюхем, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя“ № 19
банков код: 660 96 608, сметка: 1018447018
Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изписва точният адрес и пощенският код на получателя!
Напомняме, че „Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.